

Posudek školitele

Martin Formánek:

Josef Šusta – president České akademie věd a umění (1939 – 1945).

(ÚČD FF UK 2013)

Mgr. M. Formánek začal své doktorské studium původně v roce 1997, a na vlastní žádost je ukončil v r. 2005. Poté do PGS studia vstoupil znovu a dále zpracovával své původní téma, jímž byla činnost Josefa Šusty jako presidenta České akademie věd a umění za protektorátu. Toto téma mu zadal prof. Jan Kuklík, po jehož smrti jsem vedení práce převzal. Vzhledem k tomu, že M. Formánek studoval v distanční formě, provázely jeho studium pro tuto formu studia tradiční obtíže spojené s jeho pracovními povinnostmi. Téma, které zpracovával bylo aktuální jak v době zadání práce, tak je jím i dnes. Vývoj české historiografie 20. století a mnohdy nelehké osudy jejich nositelů si zasluhují stále pozornosti, naštěstí už zbavené ideologických schémat a omezení, ale postupně také současnického, aktérského, pohledu, který nutně limituje interpretace osobní zaangażovanosti a tudíž – alegoricky řečeno – pohledem jaksi „zevnitř“. Pohled dnešní, jaksi „zvenku“, zase může trpět nejrůznějšími apriorními konstrukcemi. M. Formánek se snažil osobnosti a osudům Josefa Šusty porozumět, vidět je důsledně v rámci tehdejších dobových podmínek a Šustova úsilí pomoci svému národu a jeho státu a v době okupace čelit moci prostřednictvím kulturních aktivit a snah. Byl to odpor z pohledu aktivního boje neokázalý, ale nikoli neúčinný – a také spojený s mnohými etickými problémy: kam lze až jít, kde leží hranice mezi nutnými ústupky a už aktivistickými činy. Takový pohyb po „tenké červené linii“ je bojem namnoze privátním, přinášejícím člověku vnitřní traumata, pochybnosti, stejně jako pocity ohrožení, mnohdy reálného. Autor disertace zvláště v poslední kapitole odhaluje Šustovy vnitřní pocity citlivě a s pochopením Šustova celkového rozpoložení – na jeho dobrovolné smrti se nepodílely jenom motivy politické, ale i zcela intimní („bojím se, že zblbnu jako Pekař!“). M. Formánek myslím dostatečně tento spolupodíl obou složek životních osudů zdokumentoval a vyargumentoval; v tom je nejcennější přínos jeho práce. Tato koncepce také vedla k vřazení „retrospektivních“ kapitol do práce, které osvětlují ze zpětného pohledu Šustovy aktivity za války a napomáhají jim porozumět.

Ve své práci využil takřka všechnu relevantní literaturu k tématu a hlavně ji opřel o archivní prameny, v některých případech dosud nevyužité. Upřednostnil přitom zejména archiv České akademie věd a umění.

Vzhledem k heuristické základně práce a k zdůvodněnému osvětlení rozhodujících okamžiků Šustova života práci **doporučuji k obhajobě**.

prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc.

Řevničov 20. srpna 2013